

**MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, VÝVOJA
A MLÁDEŽE SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

ŠTÁTNY INŠTITÚT ODBORNÉHO VZDELÁVANIA

**Skupina
študijných odborov**

76 UČITEĽSTVO

STUPEŇ VZDELANIA:

VYŠŠIE ODBORNÉ VZDELANIE

OBSAH

1	CHARAKTERISTIKA ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU	3
1.1	Základné údaje	3
1.2	Zdravotné požiadavky na uchádzača	3
2	PROFIL ABSOLVENTA	4
2.1	Celková charakteristika absolventa	4
2.2	Kľúčové kompetencie	5
2.3	Odborné kompetencie	5
3	RÁMCOVÉ UČEBNÉ PLÁNY	6
3.1	Rámcový učebný plán pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q)	6
3.2	Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q)	6
4	VZDELÁVACIE OBLASTI	7
4.1	Teoretické vyučovanie	7
4.2	Praktické vyučovanie	8
5	VZDELÁVACIE ŠTANDARDY	8
5.1	Vzdelávacie štandardy špecifické pre študijné odbory	8
	STAROSTLIVOSŤ V SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH A TERÉNNA PRAX	8
6	EXTERNÁ FORMA VÝCHOVY A VZDELÁVANIA	13
6.1	RÁMCOVÉ UČEBNÉ PLÁNY – externá forma štúdia	13
6.1.1	Rámcový učebný plán pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q) – večerné vzdelávanie	14
6.1.2	Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q) – večerné vzdelávanie	14
6.1.3	Rámcový učebný plán pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q) – diaľkové vzdelávanie	15
6.1.4	Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q) – diaľkové vzdelávanie	15

1 CHARAKTERISTIKA ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

1.1 Základné údaje

Vyššie odborné vzdelanie – dvojročné pomaturitné špecializačné štúdium

Dĺžka štúdia:	2 roky
Forma výchovy a vzdelávania:	denné pomaturitné špecializačné štúdium
Poskytnutý stupeň vzdelania:	vyššie odborné vzdelanie
Úroveň SKKR/EKR¹:	5
Vyučovací jazyk:	štátny jazyk/jazyk národnostných menšín a etnických skupín
Nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium:	pre štúdium v študijnom odbore starostlivosť v sociálnych službách a terénna prax – úplné stredné odborné vzdelanie získané štúdiom jedného z nasledovných študijných odborov: <ul style="list-style-type: none">– sociálno-právna činnosť,– sociálna práca,– sociálne služby,– skupiny odborov 76 Učiteľstvo,– skupiny odborov 53 Zdravotnícke odbory vzdelávania na stredných zdravotníckych školách so zameraním na oblasť zdravotnej starostlivosti a– splnenie podmienok prijímacieho konania
Spôsob ukončenia štúdia:	absolventská skúška
Doklad o získanom stupni vzdelania:	vysvedčenie o absolventskej skúške a absolventský diplom s právom používať titul „diplomovaný špecialista“ so skratkou „DiS“
Doklad o získanej kvalifikácii:	vysvedčenie o absolventskej skúške a absolventský diplom
Možnosti pracovného uplatnenia absolventa:	v profesiách a pracovných pozíciách v oblasti sociálnej starostlivosti (subjekty štátnej správy, samosprávy miest a obcí, VÚC), v treťom sektore – práca na úseku sociálnych vecí
Možnosti ďalšieho štúdia:	študijné programy prvého stupňa vysokoškolského štúdia alebo ďalšie vzdelávacie programy zamerané na rozšírenie kvalifikácie, jej zmenu alebo zvýšenie.

1.2 Zdravotné požiadavky na uchádzača

Uchádzač so zdravotným znevýhodnením pripojí k prihláške na vzdelávanie vyjadrenie lekára so špecializáciou všeobecné lekárstvo o zdravotnej spôsobilosti študovať zvolený odbor vzdelávania.

K prihláške na vzdelávanie pripojí vyjadrenie zariadenia poradenstva a prevencie, ktoré obsahuje návrh podporného opatrenia, ak chce uchádzač požiadať o vykonanie prijímacej skúšky podľa upravených podmienok.

¹ Úroveň Slovenského kvalifikačného rámca/Európskeho kvalifikačného rámca (EQF)

2 PROFIL ABSOLVENTA

2.1 Celková charakteristika absolventa

Absolventi skupiny študijných odborov 76 Učiteľstvo sú kvalifikovaní pracovníci so širokým odborným profilom, schopní samostatne vykonávať odborné činnosti v oblasti edukácie a sociálnej starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb, vo verejnej správe, v organizáciách tretieho sektora, pre ktoré je podmienkou ukončené vyššie odborné vzdelanie. Táto práca si vyžaduje vysokú odbornú prípravu, dosiahnutie určitého veku, osobnej zrelosti, skúseností a osvojenie si etických postojov potrebných pre výkon pomáhajúcej profesie.

V študijnom odbore dominuje v štátnom vzdelávacom programe rozvoj spôsobilostí ako sú akceptácia, analýza, racionálne a citovo samostatné a tímové riešenie rozličných situácií. Je zameraný na poznanie a rešpektovanie individuálnych potrieb klientov (detí, dospelých, osôb so zdravotným znevýhodnením), spoluprácu s rodičmi, odborníkmi z oblasti zdravotníctva, sociálnej práce, samosprávy, záujmových organizácií a združení. Absolvent sa môže uplatniť ako koordinátor opatrovateľských služieb, opatrovateľ detí v zariadeniach, opatrovateľ v zariadení pre staršie osoby a osoby so zdravotným postihnutím, opatrovateľ starších osôb a osôb so zdravotným postihnutím v domácnosti, v teréne.

Náročnosť profesie vyžaduje široký všeobecný rozhľad, rozsiahle odborné vedomosti a spôsobilosti a kladie vysoké nároky na osobnostný rozvoj. Absolventi sú schopní v nadväznosti na predchádzajúce štúdium aplikovať poznatky pedagogických, psychologických, sociálnych a zdravotných náuk pri riešení praktických odborných problémov. Rešpektujú ľudské práva a slobodu jednotlivcov i skupín a zodpovedne využívajú získané informácie. Sú schopní aplikovať nadobudnuté vedomosti a zručnosti v praxi, projektovať, organizovať, realizovať aktivity, vyhodnocovať prácu svoju i svojich kolegov. Dôležitou súčasťou profilu absolventa sú jeho vedomosti a spôsobilosti z oblasti hygieny a bezpečnosti práce, starostlivosti o zdravie a jeho ochranu, tvorby a ochrany životného prostredia, vrátane starostlivosti o kultúru práce a pracovné prostredie.

V príprave absolventa sa kladie dôraz na praktickú stránku výučby s cieľom adaptácie absolventa na meniace sa podmienky spoločenskej reality v oblasti ekonomickej a sociálnej.

Významnou súčasťou profilu absolventa sú jeho presvedčenia a postoje, angažovaný a uvedomelý vzťah k človeku a jeho sociálnym situáciám a dodržiavanie etických kódexov pracovníka. V správaní absolventov tejto skupiny odborov dominuje tolerancia, empatia, asertivita a prosociálne správanie. Sú pripravení pracovať tvorivo samostatne i v tíme, v praktickej i teoretickej činnosti, sú komunikatívne zruční v nadväzovaní a sprostredkovaní kontaktov, majú kultivované vystupovanie a prejavy. Vyznačujú sa vysokým stupňom sebaregulácie a sebakontroly, schopnosťou spolupráce. Majú predpoklady na ďalší odborný, profesionálny i osobnostný rozvoj, inováciu práce i prehĺbovanie vedomostí a zručností. Sú naklonení a otvorení novým trendom a metódam v danej profesii.

Po absolvovaní vzdelávacieho programu absolvent disponuje týmito kompetenciami:

2.2 Kľúčové kompetencie

Kľúčové kompetencie sú uvedené v Štátnom vzdelávacom programe pre skupinu študijných a učebných odborov 76 Učiteľstvo – všeobecná časť, kapitola 2.2.

2.3 Odborné kompetencie

a) Požadované vedomosti a zručnosti

Požiadavky na odborné vedomosti a odborné zručnosti sú uvedené na s. 8 – 13.

b) Požadované osobnostné predpoklady, vlastnosti a schopnosti

Absolvent sa vyznačuje:

- schopnosťou samostatne myslieť a iniciatívne riešiť konflikty,
- empatiou, toleranciou a trpezlivosťou,
- schopnosťou pracovať v tíme,
- komunikatívnosťou, priateľskosťou,
- vytrvalosťou, flexibilitou, kreativitou,
- spoľahlivosťou, presnosťou,
- emocionálnou stabilitou,
- primeraným sebahodnotením, sebadisciplínou,
- diskretnosťou a zodpovednosťou,
- iniciatívnosťou, adaptabilitnosťou, rozhodnosťou.

3 RÁMCOVÉ UČEBNÉ PLÁNY

3.1 Rámcový učebný plán pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q)

Cieľové zložky vzdelania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe ² za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
ODBORNÉ VZDELÁVANIE	58	1856
Disponibilné hodiny	8	256
SPOLU	66	2112

Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov	Počet týždenných vyučovacích hodín za celé štúdium		
ODBORNÉ VZDELÁVANIE	58		
	Teoretické vyučovanie	Praktické vyučovanie	Spolu
	30	28	58
Teoretické predmety ^{a)}	30	18 ^{b)}	48
Odborná prax ^{d)}	–	10	10
Disponibilné hodiny ^{e)}	8		
SPOLU	66		

3.2 Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q)

- Súčasťou teoretických predmetov je odborný cudzí jazyk: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky, taliansky (s minimálnou dotáciou 6 hodín v týždni za celé štúdium). Podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Ak škola nevyučuje cudzí jazyk, ktorý absolvoval žiak v predchádzajúcom štúdiu výučba prebieha podľa výkonových a obsahových štandardov pre predchádzajúce štúdium.
- Predmety sa vyučujú formou praktických cvičení.
- Na cirkevných školách môže byť súčasťou vzdelávania predmet náboženstvo (podľa konfesie).
- Na odbornej praxi sa žiaci delia do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Súčasťou predmetu odborná prax je prax organizovaná súvisle, ktorú žiaci absolvujú počas štúdia v rozsahu: v 1. ročníku 10 pracovných dní, 7 hodín denne, v 2. ročníku 10 pracovných dní, 7 hodín denne.
- Disponibilné hodiny škola použije pri dopracovaní školského vzdelávacieho programu. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe

² Minimálny počet týždenných hodín je 33 (rozpätie 33 – 35 hodín)

vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania podľa návrhu predmetových komisií a po prerokovaní v pedagogickej rade.

- f) Riaditeľ školy po prerokovaní s pedagogickou radou a radou školy rozhodne, ktoré predmety v rámci teoretického vyučovania a praktického vyučovania možno spájať do viachodinových celkov.
- g) SOŠ pre žiakov so zdravotným znevýhodnením plnia rovnaké ciele ako ostatné SOŠ podľa školského zákona. Všeobecné ciele vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a kompetencie sa prispôbujú individuálnym osobitostiam žiakov so zdravotným znevýhodnením v takom rozsahu, aby jeho konečné výsledky zodpovedali profilu absolventa. Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením (dĺžka, formy výchovy a vzdelávania, podmienky prijímania, organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie, personálne, materiálne-technické a priestorové zabezpečenie ap.) stanovujú vzdelávacie programy vypracované podľa druhu zdravotného znevýhodnenia.
- h) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je za celé štúdium minimálne 66 hodín, maximálne 70 hodín. Výučba sa realizuje v 1. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 2. ročníku v rozsahu 30 týždňov. Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva ap. a v poslednom ročníku na absolvovanie absolventskej skúšky.
- i) Rámcový učebný plán sa vzťahuje aj na školy a triedy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny.

4 VZDELÁVACIE OBLASTI

Odborné vzdelávanie vedie žiakov k zvládnutiu základných úloh profesie, na ktorú sa pripravujú. Základným cieľom je osvojiť si vedomosti a spôsobilosti potrebné pre zvládnutie celého okruhu učiva. Žiaci získavajú, upevňujú a prehlbujú si vedomosti, zručnosti a návyky predpísané na zvládnutie budúceho povolania. Pri práci dodržiavajú zásady bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hygieny práce a protipožiarnej ochrany. Absolventi škôl vstupujúci do praxe by mali byť vybavení kvalitnými základmi odborného cudzieho jazyka.

Odborné vzdelávanie v skupine odborov 76 Učiteľstvo v štátnom vzdelávacom programe predstavuje súbor odborných vedomostí a zručností uvedených v profile absolventa, nevyhnutných pre kvalifikované vykonávanie základných odborných činností.

Prehľad vzdelávacích oblastí:

- 1) Teoretické vyučovanie
- 2) Praktické vyučovanie

4.1 Teoretické vyučovanie

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Cieľ je zameraný na rozšírenie pojmov z pedagogických, psychologických, sociálnych a zdravotníckych vied a ich aplikáciu v starostlivosti o klientov (deti, dospelých, osôb so zdravotným znevýhodnením). Obsah vzdelávania nadväzuje na poznatky získané

v predchádzajúcom štúdiu. Učivo pôsobí na rozvoj osobnosti žiaka (spôsobilosti nevyhnutné na sebazpoznanie, seba výchovu, sebarozvoj), sprostredkúva mu vedomosti o rôznych skupinách klientov, o možnostiach práce s nimi a to v úzkej spolupráci s kolegami a ďalšími odborníkmi. Osvojuje si základy úspešnej komunikácie, empatie a asertivity a základy etiky profesie.

Žiak si osvojuje základné legislatívne normy z odboru, pozná organizáciu a systém riadenia, ako aj ciele politiky štátu v odbore.

Výučba cudzieho jazyka je zameraná na rozvíjanie dosiahnutých jazykových schopností a zručností. Na splnenie komunikačných úloh sa žiaci musia zapájať do komunikačných jazykových činností a ovládať komunikačné stratégie. Stratégie sú prostriedkom, ktorý žiak používa na aktivovanie zručností a procedúr, aby splnil požiadavky komunikácie v danom kontexte.

Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

4.2 Praktické vyučovanie

Charakteristika vzdelávacej oblasti

V prakticky orientovaných činnostiach žiak uplatňuje nadobudnuté vedomosti, zručnosti, spôsobilosti najmä z teoretických odborných predmetov. Dôležitou súčasťou odbornej prípravy je utváranie odborných postojov a názorov, vzťahu žiakov k odboru štúdia, k plneniu pracovných povinností a pocitu zodpovednosti za zverené osoby, hodnoty a výsledky svojej činnosti.

Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

5 VZDELÁVACIE ŠTANDARDY

5.1 Vzdelávacie štandardy špecifické pre študijné odbory

ŠTUDIJNÝ ODBOR
STAROSTLIVOSŤ V SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH A TERÉNNA PRAX
Vzdelávací program študijného odboru umožňuje nadobudnutie spôsobilostí, ktoré sú zamerané na plánovanie, prípravu, organizáciu, realizáciu, koordinovanie a hodnotenie opatrovateľskej činnosti. Absolventi študijného odboru starostlivosť v sociálnych službách a terénna prax sú schopní samostatne poskytovať opatrovateľskú službu pre všetky skupiny osôb, ktoré majú právny nárok na poskytovanie sociálnej služby (seniori, deti, osoby so zdravotným postihnutím), vykonávať odborné činnosti v zariadeniach sociálnych služieb, v prirodzenom (domácom) prostredí klienta, vo verejnej správe, v organizáciách tretieho sektora.
TEORETICKÉ VYUČOVANIE
Výkonové štandardy

Absolvent má:

- definovať a vysvetliť základné pojmy zo sociálnej pedagogiky, špeciálnej pedagogiky, liečebnej pedagogiky,
- rozlišovať vybrané pojmy z vied o človeku a spoločnosti (z pedagogiky, špeciálnej pedagogiky, sociálnej pedagogiky, andragogiky) a cielene ich používať ako východisko k štúdiu odbornej problematiky a k budovaniu profesijného zamerania,
- vymedziť podmienky, princípy, obsah, stratégie, metódy, prostriedky a formy edukačnej práce u zdravého/chorého klienta,
- vysvetliť špecifiká edukačnej činnosti a integrácie osôb so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- vysvetliť špecifiká edukačnej činnosti u detí, ktorým sa poskytuje starostlivosť, opatrovateľská služba,
- vysvetliť princíp inkluzívneho prístupu v edukačnej a opatrovateľskej činnosti,
- analyzovať pojmy aktivácia, integrácia v spojitosti s podporou úcty, sebahodnotenia, dôstojnosti klienta, ochranou práv,
- definovať pojmy zdravie, choroba, zdravotná starostlivosť, sociálna starostlivosť,
- definovať zameranie a obsah andragogiky a geragogiky, sociálnej gerontológie, gerontopsychiatrie,
- vysvetliť základy geriatrickej starostlivosti,
- formulovať úlohy gerontopsychiatrie v spojitosti s trendom výskytu psychických porúch,
- analyzovať dopady negatívnych vzťahov v rodine a opatrenia na ich limitovanie,
- vysvetliť význam fungujúcej rodiny vo vzťahu k dieťaťu do troch rokov veku resp. šiestich rokov,
- vysvetliť postupy poskytnutia prvej pomoci pri úrazoch a náhlych stavoch,
- rozlíšiť a zdôvodniť optimálne prostredie klienta, ktorý vyžaduje krátkodobé, dlhodobé opatrovanie,
- analyzovať starostlivosť o pohybové aktivity klienta, mobilitu a opatrenia pri imobilite,
- analyzovať starostlivosť o spánok, oddych klienta vrátane opatrení na optimalizáciu spánku, oddychu, rekreačných dieťaťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom,
- vysvetliť základné úlohy, nástroje, funkcie, právne a ekonomické aspekty, sociálnej politiky,
- objasniť práva a povinnosti poskytovateľa sociálnych služieb a spojitosti s chartami EÚ,
- rozlišovať etnické a interkultúrne aspekty v kontexte starostlivosti a poskytovania služieb,
- analyzovať patologické javy v spoločnosti, nezamestnanosť, chudobu, násilie, sociálne vylúčenie v kontexte starostlivosti o klienta,
- uviesť teórie, koncepty a trendy sociálnej a opatrovateľskej starostlivosti, uviesť príklady ich využitia v odbornej praxi,
- uviesť príklady celospoločenských programov zameraných na opatrenia zlepšovania starostlivosti a kvality života klientov so zdravotným znevýhodnením,
- objasniť efektívne spôsoby manažmentu v sociálnych službách,
- určiť potreby klienta a ich plnenie v kontexte edukačných, opatrovateľských, zdravotných, sociálnych a ekonomických potrieb,
- analyzovať etapy opatrovateľského procesu v kontexte celkovej starostlivosti o klienta, skupinu klientov, rodinu,
- zdôvodniť výber jednotlivých odborných postupov k vykonávaniu odborných činností pre klienta v teréne a/alebo v zariadení sociálnych služieb,
- opísať a charakterizovať kompenzačné pomôcky,
- analyzovať starostlivosť o klienta v domácnosti, určiť špecifiká u detí, osôb so zdravotným postihnutím, seniorov,
- formulovať zásady tvorby opatrovateľského procesu a individuálneho plánu opatrovania klienta,
- zdôvodniť individuálnu starostlivosť o klienta s určenou diagnózou a ochorením systémov tela,
- vysvetliť základné pojmy z farmakológie, náuky o výžive a aplikovať ich pri rozhodovaní o starostlivosti, opatrovateľskej činnosti,
- vysvetliť zásady aplikácie liekov a asistenciu klientovi pri užívaní liekov,
- pomenovať a rozlišovať lieky ovplyvňujúce jednotlivé systémy ľudského tela,
- vysvetliť zásady správnej výživy pre jednotlivé skupiny klientov,
- vysvetliť zásady starostlivosti o potraviny, manažment a organizáciu spoločného stravovania,
- uviesť právne predpisy v oblasti výživy a potravín,
- charakterizovať základné technologické postupy prípravy pokrmov,
- objasniť postupy hygieny, epidemiológie a prevencie rizík zdravia,
- uviesť optimálne postupy na zabezpečovanie opatrení hygienicko-epidemiologického režimu a prevencie rizík zdravia,
- zdôvodniť význam dodržiavania pravidiel a postupov bezpečnosti práce a ochrany zdravia pri vykonávaní odborných činností, relaxačných aktivít, zaistení bezpečnosti prostredia,
- vysvetliť prejavy u klientov s multimorbiditou, chorobami jednotlivých systémov ľudského tela a uviesť

- odlišnosti prejavov vzhľadom na vek a celkovú kondíciu klienta,
- opísať terminálne štádium života dospelého, určiť špecifiká u detí,
- vysvetliť základné pojmy, právne a ekonomické aspekty farmakológie,
- vysvetliť dodržiavanie liečebných opatrení a asistenciu pri užívaní liekov,
- analyzovať starostlivosť o deti, objasniť úkony starostlivosti o dieťa,
- argumentovať význam starostlivosti o ovzdušie, vodu, pôdu, pracovné, životné prostredie,
- vymedziť zásady duševnej hygieny, opísať náročné životné situácie a metódy ich zvládania,
- vybrať a vysvetliť príklady metód a techník sebapoznania, sebahodnotenia, sebaregulácie, sebavýchovy,
- charakterizovať základné právne normy regulujúce sociálne, zdravotnícke, úkony, rozsah a kompetencie poskytovateľa služieb,
- vysvetliť ľudské práva a základné právne normy a dokumenty o ľudských právach,
- formulovať hodnoty, ktoré vychádzajú z etických princípov vo vzťahu k profesii,
- analyzovať vývoj povolania, spoločenský kontext, krízové situácie, zvyšovanie profesijného sebauvedomovania,
- vybrať príklady metód a techník hodnotenia vlastnej práce a práce iných,
- vysvetliť spôsoby riadenia organizácie a vedenia ľudí,
- vyberať a využívať informačné technológie k vedeniu súboru opatrovateľskej dokumentácie a systému zabezpečovania kvality poskytovaných služieb.
- kriticky a zodpovedne využívať poznatky z informatiky, triediť a vybrať digitálne technológie v spojitosti s určeným cieľom,
- používať zvukové a grafické prostriedky cudzieho jazyka,
- aplikovať slovnú zásobu v rozsahu vymedzených odborných tém,
- používať vybrané morfológické a syntaktické javy, vybrané javy z oblasti štylistiky,
- používať osvojené jazykové prostriedky v súvislých výpovediach a v obsahových celkoch s komunikačným zámerom,
- pracovať so slovníkom (prekladovým, výkladovým, odbornej terminológie, elektronickým) a využívať iné jazykové príručky a informačné zdroje.

Obsahové štandardy

Edukácia a aktivácia v sociálnych službách

Edukácia, vo vzťahu ku klientom sociálnych služieb. Ciele, metódy, zásady, formy edukácie v spojitosti s cieľmi poskytovateľa a prijímateľa služieb. Inkluzívne princípy edukácie. Využitie poznatkov z pedagogiky, špeciálnej pedagogiky, sociálnej pedagogiky, andragogiky, geragogiky, gerontopsychiatrie pri práci s klientom. Edukácia detí do troch, resp. do šiestich rokov – uplatňovanie metód a foriem výchovnej činnosti s ohľadom na vek a individuálne potreby dieťaťa. Špecifiká edukácie seniorov, osôb s ťažkým zdravotným postihnutím. Aktivácia a integrácia klientov – ciele, metódy, zásady, formy aktivácie a integrácie klientov vo vzťahu ich individuálnych potrebám. Podpora klientov pri organizácii života.

Sociálna politika, sociálny manažment

Sociálna politika, ciele, princípy a nástroje sociálnej politiky. Systém poskytovania sociálnych služieb, právne zabezpečenie sociálnych služieb vrátane aspektov financovania služieb. Práva a povinnosti poskytovateľa sociálnych služieb a spojitosti s chartami EÚ. Patologické javy v spoločnosti (nezamestnanosť, chudoba, násilie, sociálne vylúčenie) v kontexte starostlivosti o klienta. Poskytovanie opatrovateľskej služby, organizačné zabezpečovanie a metodické usmerňovanie poskytovania opatrovateľskej služby. Koordinovanie a odborné riadenie zamestnancov poskytujúcich opatrovateľskú službu v domácom prostredí opatrovaných osôb a opatrovateľskú starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb. Manažment sociálnych situácií, vedenie, organizovanie, plánovanie, realizácia projektov a prezentácia s využitím informačno-komunikačných technológií.

Starostlivosť o človeka, opatrovateľské činnosti

Potreby zdravia, podpora a udržiavanie zdravia. Kontext starostlivosti o zdravie, poznanie chorôb a ordinovaných liečebných postupov, ich dodržiavanie, prevencia úrazov, poskytnutie prvej pomoci. Potreby a postupy opatrovania v zariadeniach sociálnych služieb a v domácom prostredí klienta. Postupy opatrovania súvisiace s chorobou, zdravotným znevýhodnením, klientov. Špecifiká potrieb opatrovania v etape seniorského života. Postupy opatrovania detí vo veku do troch rokov. Špecifiká opatrovania osôb s ťažkým zdravotným postihnutím. Základné poznatky o liekoch vo vzťahu k detským klientom, seniorom a osobám s ŤZP. Hygiena a epidemiológia. Hygiena prostredia klienta. Zabezpečovanie opatrení hygienicko-epidemiologického režimu a prevencie rizík zdravia, pravidiel a postupov bezpečnosti práce a ochrany zdravia pri vykonávaní odborných činností. Hygienické požiadavky na prácu s deťmi. Náuka

o výžive. Fyziológia výživy. Výživa detí, výživa dospelých, zdravých a chorých osôb. Špecifiká výživy seniorov. Právne predpisy v oblasti výživy a potravín. Technológia prípravy pokrmov – technológia spracovania, skladovania, distribúcie. Požiadavky na bezpečnosť potravín.

Právo a etika

Základné ľudské práva, dokumenty o ľudských právach a ich aplikácia v odbore (Dohovor o právach dieťaťa, Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím, Národný program aktívneho starnutia, Charta práv opatrovateľov). Poznanie, rešpektovanie, uplatňovanie a obhajovanie ľudských práv a právnych noriem v konkrétnom kontakte s klientom, pracovným tímom a komunitou. Ochrana osobných údajov. Systém zabezpečovania kontroly hygieny potravín. Etický kódex profesie.

Cudzí jazyk v odbore

Odborné témy vychádzajúce z obsahu odborných predmetov. V rámci výučby je potrebné zamerať sa na témy: vzdelávanie, starostlivosť, opatrovanie, bývanie, zvyky, sviatky a tradície, hudba, kreatívne činnosti.

Ústny prejav – rozvíjanie schopnosti komunikovať – tvoriť pokyny, informácie, oslovenie publika (prednášky, komentáre, prezentácie). Žiak dokáže vytvoriť jasný opis a vyjadriť sa zrozumiteľne na témy, ktoré majú vzťah k predmetu jeho záujmu, dokáže myšlienky rozviesť, doplniť ich o argumenty, používať jazyk plynulo v širokom rozsahu všeobecných, profesijných tém.

Písomný prejav – tvorba písaného textu (vyplňanie formulárov, dotazníkov, písanie správ, tvorivý písomný prejav). Žiak dokáže napísať jasný a podrobný text na témy vzťahujúce sa na jeho oblasť záujmu, pričom spracúva informácie z rôznych zdrojov.

Súčasťou jazykovej prípravy je štruktúrované zaznamenávanie a vedenie súboru opatrovateľskej dokumentácie

Počúvanie – žiak prijíma a spracúva hovorový vstup, ktorý pochádza od iného hovoriaceho (informácie, pokyny, počúvanie médií, nahrávok, počúvanie v úlohe člena publika). Žiak počúva preto, aby porozumel jadru veci, zachytil špecifické informácie, porozumel detailom a pochopil naznačené súvislosti na známe aj neznáme témy, s ktorými sa stretáva v pracovnom živote vrátane odborných diskusií daného odboru.

Čítanie – žiak v pozícii čitateľa spracúva ako vstup písané texty (čítanie na získanie všeobecnej informácie, čítanie pre zábavu). Snaží sa pochopiť jadro veci, získať konkrétne informácie, porozumieť a pochopiť naznačené významy daného textu. Dokáže vyhľadať informácie zo špecializovaných zdrojov vo svojom odbore.

PRAKTICKÉ VYUČOVANIE

Výkonové štandardy

Absolvent má:

- plánovať, organizovať, realizovať, vyhodnocovať konkrétne postupy práce,
- plánovať a realizovať edukačné a voľnočasové aktivity a uplatňovať adekvátnu metodiku klienta/skupiny klientov v nadväznosti na ciele a individuálne potreby klienta,
- aplikovať metodiky pohybových, výtvarných, hudobných, pracovných činností a prispôbiť ich aktuálnym schopnostiam klienta (dieťaťa, dospelého, osoby so zdravotným znevýhodnením, seniora),
- vybrať a využívať edukačné prostriedky s prihliadnutím na osobitosti a obmedzenia klienta,
- aplikovať metódy a formy výchovnej činnosti s ohľadom na vek dieťaťa,
- využívať hru ako nástroj rozvoja osobnosti,
- viesť dieťa k hygienickým návykom, uplatňovať zásady zdravého životného štýlu s ohľadom na vek dieťaťa,
- posúdiť potreby, plánovať, organizovať realizovať a vyhodnocovať konkrétne postupy opatrovania³, starostlivosti o dieťa, skupinu detí, osobu/y so zdravotným znevýhodnením, o klienta/skupinu klientov seniorského veku,
- vybrať postupy starostlivosti o dieťa do troch rokov vrátane výživy a spojitosti s prostredím v domácnosti, v inštitúcii,
- navrhnuť, zostaviť, priebežne viesť, upravovať individuálny plán opatrovania klienta,
- navrhnuť, zostaviť, priebežne viesť plán aktivít a integrácie klienta/skupiny klientov,

³ V súlade s platnými právnymi predpismi Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstva zdravotníctva SR

- uplatňovať prístup so zameraním na zdravie a podporovať pozitívnu orientáciu v životných situáciách klienta,
- podporovať samostatnosť a aktívne riešenie aktuálnych a/alebo dlhodobých záťažových situácií klienta,
- podporovať rozvoj klienta (dieťaťa, dospelého, osoby so zdravotným postihnutím, seniora) alebo udržiavanie jeho optimálneho stavu,
- vyhodnotiť u klienta komunikáciu, pohybovanie, spánok, oddych, výživu, jedenie, obliekanie, vylučovanie, bezpečnosť a vykonať štruktúrovaný zápis do plánu,
- vykonať odborné postupy v priamej nadväznosti na ordinovaný liečebný režim,
- zabezpečiť aktívnu spoluúčasť klienta na dodržiavaní ordinovaného liečebného režimu,
- vypracovať biografiu klienta a navrhovať preferované aktivity,
- navrhnúť opatrenia na zabezpečenie rozpoznávaných aktuálnych potrieb, záujmov v oblasti aktivít a integrácie, dôstojnosti, práv klienta,
- asistovať klientovi pri úkonoch starostlivosti o domácnosť, prostredie oddychové priestory, stravovanie vrátane nakupovania a skladovania, potravinárskych produktov, alebo úkony vykonať samostatne podľa potreby,
- manažovať obslužné a ďalšie činnosti v súlade s platným legislatívnym predpisom³,
- rozlíšiť a viesť príslušný súbor dokumentácií v odbore,
- určiť rámec, štruktúru a formu záznamu opatrovateľského procesu,
- realizovať opatrovateľské činnosti a dodržiavanie liečebného plánu u klienta s chorobou jednotlivých systémov tela vrátane asistencie pri užívaní liekov v rozsahu kompetencií určených legislatívnym predpisom³,
- samostatne predkladať návrhy na výkon práce, rešpektovať právo a zodpovednosť
- dodržiavať etické princípy, právo výberu, individuálneho prístupu, rešpektu, dôstojnosti pri výkone odborných činností,
- uplatňovať pravidlá bezpečnosti pri práci a ochrany zdravia pri práci,
- uplatňovať praktické zručnosti v oblasti počítačovej a informačnej techniky, digitálnych technológií,
- manažovať projekty s určeným cieľovým zameraním vrátane ich financovania,
- používať odbornú terminológiu vo vedení záznamu opatrovateľského procesu, individuálneho plánu opatrovania klienta a súboru opatrovateľskej dokumentácie,
- spracovať a udržiavať súbor opatrovateľskej dokumentácie vrátane ochrany osobných údajov,
- evidovať, triediť a uchovávať informácie v súlade so stanovenými postupmi,
- manažovať, organizovať vybrané úseky starostlivosti vrátane zabezpečovania kvality,
- viesť, inštruovať, kontrolovať, hodnotiť prácu v tíme, delegovať úlohy,
- zapájať sa do plánov komunitného rozvoja,
- rešpektovať práva a osobnosť druhých ľudí, ich kultúrne špecifiká, vystupovať proti neznášanlivosti, xenofóbií a diskriminácií,
- predchádzať stresu na pracovisku, riešiť krízové situácie a sústavne dbať na prevenciu vzniku záťaže,
- konať v súlade s morálnymi princípmi a zásadami spoločenského správania, prispievať k uplatňovaniu hodnôt demokracie,
- uplatňovať inkluzívne princípy v starostlivosti o klientov, rešpektovať ich práva a osobitosť, ich kultúrne špecifiká,
- spolupracovať s odborníkmi zdravotnej a sociálnej starostlivosti, organizáciami a zamestnávateľskými zväzmi,
- budovať lepší obraz opatrovateľstva v spoločnosti, preukazovať profesijné správanie.

Obsahové štandardy

Metodika edukačných a aktivačných činností

Plánovanie, organizovanie, realizácia a hodnotenie edukačných činností s prihliadnutím na vekové a individuálne osobitosti jedinca, na jeho potreby, záujmy a na podmienky zariadenia. Inciovanie edukačných, voľnočasových činností klientov v kontexte spoločensko-ekonomickej situácie. Aktivity zamerané na zdravie a udržanie optimálnej úrovne kvality života seniorov. Aplikovanie metodík činností: pohybových, výtvarných, hudobných; práce s prírodným a umelým materiálom. Nácvik praktických zručností – inštruktaže, organizácie každodenných aktivít, podpory sebestačnosti, nezávislosti, úpravy životného prostredia, participácie na živote obce, komunity. Metodika edukácie detí do troch, resp. do šiestich rokov – aplikácia metód a foriem výchovnej činnosti detí ohľadom na ich vek. Výchovné zamestnávanie. Hra ako nástroj rozvoja osobnosti.

Dokumentácia a komunikácia

Súbor dokumentácie, formy dokumentovania, priebežné zaznamenávanie. Hodnotenie výsledkov klienta/skupiny klientov. Komunikácia prostredníctvom dokumentácie – vedenie biografie klienta, individuálny

plán opatrovania, individuálny plán aktivít, plány kvality a manažment poskytovaných služieb.

Odborná prax

Nadobúdanie a rozvíjanie praktických zručností v zariadeniach sociálnych služieb a terénnej praxi pre klientov, seniorov, osoby s ŤZP, v zariadeniach pre deti do troch rokov veku alebo do šiestich rokov veku dieťaťa v súlade s platnými právnymi predpismi Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky. Oboznámenie sa s atmosférou v zariadeniach sociálnych služieb. Osvojenie si základných praktických profesionálnych návykov v oblasti organizačnej, bezpečnostnej a zdravotno-hygienickej. Používanie vhodných pracovných a kompenzačných pomôcok. Nácvik určených oblastí opatrovania – komunikácia, pohyb, fyziologické funkcie a ich prejavy, sebaopatera, vylučovanie, obliekanie, obúvanie/vyzúvanie, aktivity, dodržiavanie liečebného režimu, bezpečnosť prostredia, spirituálne potreby. Asistencia, delegovanie úloh, vytvorenie štruktúry individuálneho plánu opatrovania. Dodržiavanie ordinovaných postupov a plnenie opatrovateľských potrieb klientov s ochoreniami systémov ľudského tela. Aplikovanie postupov starostlivosti o dieťa do troch rokov, dieťaťa do šiestich rokov s nepriaznivým zdravotným stavom – hygiena dieťaťa, stravovanie, dodržiavanie pitného režimu, rozvoj mobility a motoriky dieťaťa, dodržiavanie liečebného režimu. Manažovanie poskytovania sociálnej služby. Rozvíjanie zručností komunikovať v tíme, riešiť konfliktné a krízové situácie. Využívanie digitálnych technológií v opatrovateľskej starostlivosti. Spracovanie a udržiavanie údajov o realizovanej starostlivosti. Utváranie odborných postojov k odboru štúdia, k plneniu pracovných povinností a pocitu zodpovednosti za zverené osoby, hodnoty a výsledky svojej činnosti.

6 EXTERNÁ FORMA VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

V súlade s platnými legislatívnymi predpismi sa výchova a vzdelávanie organizuje nielen dennou, ale aj externou formou štúdia.

Externá forma štúdia sa organizuje ako večerná, diaľková alebo dištančná. V stredných odborných školách sa praktické vyučovanie nemôže realizovať dištančnou formou vzdelávania. Dištančné vzdelávanie vyžaduje tvorbu samostatného ŠkVP (popr. samostatnej časti ŠkVP) v ktorom sú presne vymedzené podmienky:

- požadované vstupy a ciele,
- realizácia kontaktu žiak – učiteľ (musí byť zabezpečený overený kontakt),
- štruktúra a spôsob realizácie obsahu vzdelávania – napr. súpis požadovaných samostatných prác, zoznam študijných materiálov, pomôcok a ďalších študijných informácií, rád a odporúčaní pre zjednodušenie štúdia,
- kritéria a spôsob hodnotenia jednotlivých výstupov,
- vlastná príprava a realizácia ukončovania štúdia.

Vzdelanie získané vo všetkých formách štúdia je rovnocenné. Z tohto dôvodu je v externej forme štúdia vhodné navýšiť počet vyučovacích hodín/konzultácií v tých predmetoch ŠkVP, ktoré si vyžadujú nácvik zručností. Na tento účel je možné využiť disponibilné hodiny uvedené v RUP. Žiak sa v externej forme štúdia nehodnotí zo správania.

6.1 RÁMCOVÉ UČEBNÉ PLÁNY – externá forma štúdia

6.1.1 Rámcový učebný plán pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q) – večerné vzdelávanie

Cieľové zložky vzdelania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe ⁴ za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
Odborné vzdelávanie	16	512
Disponibilné hodiny	4	128
CELKOM	20	640

Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
Odborné vzdelávanie	16	512
Teoretické vyučovanie	9	288
Praktické vyučovanie	7	224
Disponibilné hodiny	4	128
SPOLU	20	640

6.1.2 Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q) – večerné vzdelávanie

- Rámcový učebný plán pre večerné vzdelávanie je vymedzený v rovnakej dĺžke štúdia ako pre dennú formu, stanovuje proporcie medzi všeobecným a odborným vzdelávaním (teoretickým a praktickým) a ich záväzný minimálny rozsah. Tento plán je východiskom pre spracovanie konkrétnych učebných plánov školských vzdelávacích programov.
- Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 10 hodín a maximálne 15 hodín v jednom ročníku štúdia, za celé štúdium je počet týždenných hodín minimálne 20 hodín a maximálne 30 hodín (celkový počet hodín za celé štúdium minimálne 640 hodín, maximálne 960 hodín). Do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov. Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva.
- Dĺžka externej formy štúdia je najviac o jeden rok dlhšia ako denná forma štúdia.
- Vyučuje sa odborný cudzí jazyk: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky a podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Ak škola nevyučuje cudzí jazyk, ktorý žiak absolvoval v predchádzajúcom štúdiu, výučba prebieha podľa výkonových a obsahových štandardov pre predchádzajúce štúdium.
- Praktické vyučovanie sa realizuje podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou praktických cvičení (v odborných učebniciach ap.) a odbornej praxe. Na praktických cvičeniach a odbornej praxi sa môžu žiaci deliť do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky. Súčasťou predmetu od-

⁴ Minimálny počet týždenných hodín je 10 (rozpätie 10 – 15 hodín)

borná prax je prax organizovaná súvisle, ktorú žiaci absolvujú počas štúdia v rozsahu: v 1. ročníku 10 pracovných dní, 7 hodín denne, v 2. ročníku 10 pracovných dní, 7 hodín denne.

- f) Disponibilné hodiny sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania podľa návrhu predmetových komisií a po prerokovaní v pedagogickej rade. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných a nepovinných predmetov) v učebnom pláne.

6.1.3 Rámcový učebný plán pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q) – diaľkové vzdelávanie

Cieľové zložky vzdelania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe ⁵ za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
Odborné vzdelávanie	10	320
Disponibilné hodiny	2	64
CELKOM	12	384

Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe	Celkový počet hodín za štúdium
Odborné vzdelávanie	10	320
Teoretické vyučovanie	5	160
Praktické vyučovanie	5	160
Disponibilné hodiny	2	64
SPOLU	12	384

6.1.4 Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q) – diaľkové vzdelávanie

- Rámcový učebný plán pre diaľkové vzdelávanie je vymedzený v rovnakej dĺžke štúdia ako pre dennú formu, stanovuje proporcie medzi všeobecným a odborným vzdelávaním (teoretickým a praktickým) a ich záväzný minimálny rozsah. Tento plán je východiskom pre spracovanie konkrétnych učebných plánov školských vzdelávacích programov.
- Počet týždenných konzultačných hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 6 hodín a maximálne 7 konzultačných hodín v jednom ročníku štúdia, za celé štúdium je počet týždenných vyučovacích hodín minimálne 12 hodín a maximálne 14 hodín (celkový počet hodín za celé štúdium je minimálne 384, maximálne 448 hodín). Do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov. Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva.
- Dĺžka externej formy štúdia je najviac o jeden rok dlhšia ako denná forma štúdia.
- Vyučuje sa odborný cudzí jazyk: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky a podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Ak škola nevy-

⁵ Minimálny počet týždenných konzultačných hodín je 6 (rozpätie 6 – 7 hodín)

učuje cudzí jazyk, ktorý žiak absolvoval v predchádzajúcom štúdiu, výučba prebieha podľa výkonových a obsahových štandardov pre predchádzajúce štúdium.

- e) Praktické vyučovanie sa realizuje podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou praktických cvičení (v odborných učebniach ap.) a odbornej praxe. Na praktických cvičeniach a odbornej praxi sa môžu žiaci deliť do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Súčasťou predmetu odborná prax je prax organizovaná súvisle, ktorú žiaci absolvujú počas štúdia v 1. a 2. ročníku štúdia v rozsahu 20 pracovných dní v danom ročníku, 6 hodín denne.
- f) Disponibilné hodiny sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania podľa návrhu predmetových komisií a po prerokovaní v pedagogickej rade. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných a nepovinných predmetov) v učebnom pláne.